

Volume 7, Issue 11, November 2020, p.179-188

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.2824>

ArticleHistory:

Received

11/09/2020

Received in revised form

14/11/2020

Available online

15/11/2020

AN OVERVIEW OF ORGANIZATIONAL COMMUNICATION RESEARCH: DEVELOPMENTS IN GRADUATE THESES

**ÖRGÜTSEL İLETİŞİM ARAŞTIRMALARINA BİR BAKIŞ:
LİSANSÜSTÜ TEZLERDEKİ GELİŞMELER**

Nagihan TEPE¹

Abstract

The purpose of this research to outline the developments in the field on "organizational communication" in Turkey. Within the scope of the research, all open-access theses on "organizational communication" have been examined without any date limitation. In the study case study design was used and the data were analyzed by descriptive method. When the results obtained in theses are examined; it has been determined that the organizational communication level in schools is mostly sufficient and that the communication skills of school administrators are moderately sufficient. Variables in a positive relationship with the perception of organizational communication; leadership, organizational commitment, trust, change method; it was concluded that the perceptions that have a negative relationship are determined as organizational cynicism, conflict, centralization and burnout. Decision participation, organizational identification, transformational leadership, communication skills, and perceptions of self-efficacy are variables that predict organizational communication; it was found that organizational cynicism, strategic planning practices in schools and perceptions of trust were determined as variables predicted by organizational communication. Authors' suggestions to policymakers and practitioners were often about enabling further in-service training activities or seminar about the field of organizational communication; creating horizontal, transparent, effective and bidirectional communication channels; it has been observed that it is expressed as increasing social activities. When the suggestions presented to the researchers are examined, it has been seen that studies can be conducted mostly in different sample groups; the effect of different variables on organizational communication can be investigated and qualitative methods can be preferred.

Keywords: Organizational communication, case study, document analysis, descriptive analysis, graduate thesis

¹Dr. Öğr. Üyesi, Samsun Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, İletişim Tasarımı ve Yönetimi Bölümü, nagihan.tepe@samsun.edu.tr, Orcid No: 0000-0002-5923-435X

Özet

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de “örgütsel iletişim” alanındaki gelişmeleri, yazılan lisansüstü tezler aracılığıyla ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında tarih sınırlaması olmaksızın, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan “örgütsel iletişim” konulu, erişime açık tezler incelenmiştir. Durum çalışması desenine göre tasarlanan araştırma kapsamında toplanan veriler betimsel yöntem ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda tezlerde daha çok nicel yöntemlerin kullanıldığı, örneklem gurubunu çoğunlukla öğretmenlerin oluşturduğu ve örnekleme yöntemi olarak ise olasılığa dayalı seçkisiz yöntemin tercih edildiği belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak tercih edilen ölçeklere çoğunlukla sadece güvenilirlik analizlerinin uygulandığı, geçerlik analizlerinin ise ihmal edildiği görülmüştür. Tezlerde ulaşılan sonuçlar incelendiğinde; okullardaki örgütsel iletişim düzeyinin çoğunlukla yeterli olduğu ve okul yöneticilerinin iletişim becerileri açısından orta düzeyde yeterli olduğu belirlenmiştir. Örgütsel iletişim algısı ile pozitif yönlü ilişki halinde olan algıların; liderlik, örgütsel bağlılık, güven, değişim yöntemi; negatif yönlü ilişki içerisinde olan algıların ise örgütsel sinizm, çatışma, merkezileşme, tükenmişlik olarak belirlendiği sonucun ulaşılmıştır. Karara katılım, örgütsel özdeşleşme, dönüşümcü liderlik, iletişim becerisi ve özyeterlik algılarının örgütsel iletişimi yordayan değişkenler olduğu; örgütsel sinizm, okullardaki stratejik planlama uygulamaları ve güven algılarının ise örgütsel iletişim tarafından yordanan değişkenler olarak tespit edildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Tez yazarlarının sundukları öneriler incelendiğinde ise incelendiğinde yazarların daha çok uygulayıcılara yönelik öneriler sundukları, bu önerilerin örgütsel iletişim alanında hizmetçi eğitim ya da seminer niteliğinde bir eğitim verilmesi; yatay, şeffaf, etkili ve çift yönlü iletişim kanallarının oluşturulması; sosyal faaliyetlerin artırılması olarak ifade edildiği görülmüştür. Araştırmacılara ise çoğunlukla farklı örneklem gruplarında çalışmalar yapılabilmesi; farklı değişkenlerin örgütsel iletişime olan etkisinin araştırılabileceği ve nitel yöntemlerin tercih edilebileceği şeklinde öneriler sunulmuştur.

AnahtarKelimeler: Örgütsel iletişim, durum çalışması, doküman incelemesi, betimsel analiz, lisansüstü tez.

Giriş

İletişim canlılar arasında gerçekleşen ve yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmeleri için gerekli olan bir süreçtir. Örgütler de çevreleriyle etkileşimli, gelişen ve değişen canlı varlıklar olarak düşünüldüğünde, iletişimin örgütler için de hayati öneme sahip olduğu söylenebilir. Ortak bir amaç etrafında karşılıklı bağımlılık ya da işbirliği içerisinde çalışan insan topluluğu olarak ifade edilen örgütlerde insanların etkileşim içerisinde çalışabilmeleri ancak ve ancak iletişim kurmaları ile mümkün olabilmektedir (McShane & Glinow, 2016; s.154). Bilgi toplumu olarak adlandırılan günümüz toplumlarında iletişimin, kurumların işleyiş süreçlerindeki önemi bilinmekte olup örgütün başarısı ile iletişim politikaları arasında yakın ilişki olduğu uzlaşma sağlanmış bir görüştür (Güngör, 2018; s.204).

Örgütsel iletişim, örgüt çalışanlarının tutum ve davranışlarını örgüt amaç ve hedefleri doğrultusunda yönlendirmek, eşgüdümlemek ve üretim ilişkilerini koordine etmek amacıyla resmi veya gayri resmi yolla yürütülebilen, örgütte yer alan kişi ve grupların mesaj alışverişi sürecidir (Genç, 2007; s.344). Esasında iletişim süreci, sadece bir bilgi ve yorum aktarımından daha fazlasını ifade etmekte olup, bu bilgi ve yorumların anlaşılmasını da kapsamaktadır; yani, söylem ve fikirlerin hem aktarılmasını hem de anlaşılmasını ifade eden bir süreçtir (Robbins & Judge, 2012; s.342). Bu sürecin anlaşılması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi hem örgütte çalışan bireylerin mutluluğu, hem de örgütün varlığı ve verimliliği açısından gerekli ve önemlidir.

Örgütsel iletişim çalışanlar arasında karşılıklı anlayış geliştirmeyi, onların iş ile ilgili duygularını önemsemeyi, iş doyumunu artırmayı ve olumlu iş performansına sahip olmalarını sağlar (Black, 2013). İletişim, en iyi fikir, en yaratıcı öneri veya en güzel planların şekillenmesine yol açar (Robbins, Decenzo, & Coulter, 2013; s. 328). Örgütlerin verimli bir şekilde çalışabilmesi için yatay ve dikey iletişim kanallarının mevcut olması gerekir, örneğin okullar için gerekli olan rutin kararlarla ilgili günlük iletişim büyük önem taşımaktadır (Morphet, Johns & Reller, 1982). Örgütsel iletişimin etkili bir şekilde yürütüldüğü okullarda, yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler birbirlerini anlamak, birbirlerinin fikirlerini kabul etmek ve ona göre hareket etmek isterler; bu hareketlerin sınırı ve başarısı ise, hedefler ve uygulanacak prosedürlerle ilgili iletişim sürecinin okul örgütü içindeki ağlar tarafından ne kadar etkili bir şekilde başlatıldığı ve yürütüldüğüne bağlıdır (Hoy & Miskel, 2010; s.359). Okullarda örgütsel iletişim sürecinin nasıl işlediğinin anlaşılması, eğitim öğretim sistemi içinde yer alan kişilerin bu konudaki bakış açısı ve beklentilerinin incelenmesi ve bu doğrultuda neler yapılabileceğinin tartışılmasına yönelik yapılan çalışmalar, sürecin iyileşmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda örgütsel iletişim araştırmalarındaki gelişmeleri inceleyebilmek için konu ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin derinlemesine incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bilgi üretimi ile eğitim uygulamalarını şekillendirmek ve ülkenin gelişmişlik düzeyine olumlu yönde katkı sağlamak açısından bu tür çalışmaların pek çok katkısı bulunmaktadır (Turan, Karadağ, Bektaş ve Yalçın, 2014).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de “örgütsel iletişim” konusunda yapılan lisansüstü tez çalışmalarını kapsamlı bir şekilde inceleyerek örgütsel iletişim alanındaki gelişmeleri ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda örgütsel iletişim konusunda yapılan tezler; yöntem (araştırma yöntemi, örneklem, veri toplama aracı, örgütsel iletişim ile birlikte ele alınan kavramlar, yapılan analizler), elde edilen sonuçlar ile uygulayıcı ve araştırmacılara sundukları öneriler başlıkları altında incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tercih edilmiştir. Durum çalışması kapsamlı bir açıklama ve bağlamsal analiz yoluyla karmaşık durumlar hakkında bilgi edinme yöntemidir (Davey, 1990). Creswell (2016; s.97) ise durum çalışmasını; güncel sınırlı bir sistem ya da belirlenen zaman aralıkları içerisindeki çoklu sınırlandırılmış sistemler hakkında çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi toplanarak, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya çıkarılan nitel bir yaklaşım olarak tanımlamıştır.

Veri Kaynağı

Bu çalışmanın veri kaynağını YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan “örgütsel iletişim” konulu tezler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında örneklem alınmayarak tüm evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. “Örgütsel İletişim” anahtar kelimeleriyle veri tabanında “tümü” kategorisinde arama yapılmıştır. Arama sonucunda toplam 368 teze ulaşılmıştır. Bu tezlerden 94 tanesi ulaşılabilir olmayıp, 274 tanesi ulaşılabilir olarak listelenmiştir. Listelenen tezlerde çeşitli anabilim dallarında çalışılmış, eğitim ile ilgili olmayan tezler elenerek 42 tez belirlenmiştir. Bu tezler incelendiğinde 9 tanesinin “örgütsel iletişim” ile ilgili olmadığı belirlenerek elenmiştir. Araştırma amacına uygun olarak belirlenen kriterlere göre inceleme ve eleme yapıldığında 33 tane lisansüstü tezin eğitim örgütlerinde “örgütsel iletişim” ile ilgili olduğu tespit edilerek araştırmaya dâhil edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamında incelenen tezler şu sınırlılıklar çerçevesinde belirlenmiştir:

- YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alması,
- Tam metinlerinin erişime açık olması,
- Arama yapmak için son tarihin 10.08.2020 olması,

- Eğitim bilimleri alanında yapılması.

Veri Toplama Aracı, Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışma kapsamında örgütsel iletişim (Öİ) konusunda yapılan tezleri incelemek için araştırmacı tarafından bir form hazırlanmıştır. Elde edilen form kullanılarak doküman incelemesi yoluyla veriler incelenmiştir. Doküman incelemesi araştırılmak istenen konu ile ilgili basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri bilimsel esaslara uygun olarak incelemeyi ve değerlendirmeyi ifade eden sistemli bir veri toplama yöntemidir (Kıral, 2020). Veri toplama formunda araştırma kapsamında belirlenen inceleme kriterlerine ilişkin başlıklara yer verilmiştir. İncelenen lisansüstü tezler aşağıdaki başlıklara göre analiz edilmiştir:

- Hangi yöntem kullanılmıştır?
- Örneklem kitlesi nedir?
- Örneklem tekniği nedir?
- Veri toplama aracı olarak ne kullanılmıştır?
- Kullanılan ölçme aracını kim geliştirmiştir? Ölçme aracına hangi analizler yapılmıştır?
- Hangi veri analiz tekniği kullanılmıştır?
- Araştırma kapsamında örgütsel iletişim kavramı ile incelenen ilişkili ve yordayıcı değişkenler nelerdir?
- Hangi sonuçlara ulaşılmıştır?
- Araştırma sonucunda sunulan öneriler nelerdir?

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan tezler incelenip, yukarıda belirtilen başlıklara göre sınıflandırılarak betimsel analiz yöntemine göre analiz edilmiştir. Betimsel analiz yöntemi çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılması, özetlenmesi ve yorumlanmasını içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008; s.224). Araştırma kapsamında elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

Araştırma kapsamında geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için Merriam (2013)'ın önerdiği stratejiler dikkate alınmıştır. İç geçerliği sağlayabilmek için elde edilen bulgular araştırmadan bağımsız bir araştırmacı tarafından uzman incelemesi kapsamında incelenmiştir. Dış geçerliği sağlayabilmek için ise detaylı betimleme kapsamında araştırmanın amacı, yöntemi, veri toplama süreci, verilerin analizi ve yorumlanması ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Güvenirlik kapsamında ise denetleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında incelenen tezlerden 3 tanesi ile bu tezlerden elde edilen veriler, araştırma sürecinden bağımsız bir alan uzmanı tarafından incelenerek elde edilen bulgular teyit edilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Lisansüstü tezlerin yöntem başlığı altında incelenmesi

<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>
Araştırma Yöntemi	
Nicel	29
Nitel	2
Karma	2
Örneklem Kitlesi	
Öğretmen	23
Hem öğretmen hem okul yöneticisi	7
Öğretim üyesi	2
MEB personeli	1
Örneklem Tekniği	
Seçkisiz	12
Olasılığa dayalı	
Küme	6
Tabaka	2
Olasılığa dayalı olmayan	
Kolay ulaşılabilir	5
Amaçsal	3

Evrenin tamamına ulaşılmış	2	
Belirtilmemiş	3	
Veri Toplama Aracı		
Ölçek	29	
Anket	1	
Yarı yapılandırılmış görüşme formu	2	
Ölçek ve görüşme formu	2	
Kullanılan Ölçme Aracı ve Uygulanan Analizler		
Araştırmacı	Güvenirlilik	7
kendisi	Hem AFA hem Güvenirlilik	4
geliştirmiş	AFA	2
	Güvenirlilik	13
	AFA	3
Başkası	Hem AFA hem Güvenirlilik	2
geliştirmiş	Belirtmemiş	2
	Hiçbir şey yapmamış	1
	AFA ve DFA	2
	DFA	1
Hangi Analizler Yapılmış?		
	Betimsel analiz	1
Nitel	İçerik analizi	3
	Sürekli karşılaştırma	1
	Betimsel istatistikler	29
	T- testi	18
	Anova	21
	Manova	1
Nicel	Mann Whitney U	7
	Kruskall Wallis	7
	Korelasyon	13
	Regresyon	9
	YEM	1
Örgütsel İletişim ile İlişkili İncelenen Değişkenler		
Örgüt yapısı	1	
Değişim yönetimi	1	
Çatışma yönetimi	1	
Örgütsel öğrenme	1	
Karara katılım	2	
Tükenmişlik	1	
Örgütsel bağlılık	1	
Örgütsel özdeşleşme	1	
İşbirlikli sorun çözme yaklaşımı	1	
Stratejik planlama uygulamaları	1	
Örgütsel sosyalleşme	1	
Örgütsel iletişim yeterlikleri	1	
Öğretmen Yönetici arası iletişim	1	
Kişilerarası öz yeterlik	1	
Liderlik	3	
Örgütsel iklim	2	
Örgütsel güven	1	
Örgütsel sinizm	4	
Yönetsel esneklik	1	
İletişim becerisi	1	
Okul iklimi	1	

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunda nicel araştırma yönteminin kullanıldığı, yonteme bağlı da veri toplama aracı olarak ölçek tercih edildiği görülmüştür. Örneklem kitlesi olarak en çok öğretmenler, sonrasında ise öğretmen ve okul yöneticileri birlikte ele alınmışlardır. Ayrıca öğretim üyesi ve MEB personelinin de örneklem olarak seçildiği tezler mevcuttur. Örneklem tekniği olarak ise olasılığa dayalı örneklem tekniklerinden seçkisiz örneklemeyle çoğunlukla kullanıldığı, olasılığa dayalı olmayan örneklem yöntemlerinin de kullanıldığı, bazı tezlerde evrenin tamamına ulaşıldığı, bazı tezlerde ise örneklem tekniğinin belirtilmediği tespit edilmiştir. Lisansüstü tezlerde yazarlar çoğunlukla başkalarının geliştirdiği ölçme araçlarını kullanmış ve bu ölçme

araçlarına çoğunlukla sadece güvenilirlik analizi uygulamışlardır. Kullandığı ölçekleri kendi geliştiren yazarlar da mevcuttur ancak bu ölçeklere de çoğunlukla sadece güvenilirlik analizinin uygulandığı geçerlik analizlerinin uygulanmadığı görülmüştür. Araştırmacılar tezlerinde veri analiz yöntemi olarak çoğunlukla nicel analiz yöntemlerinden betimsel analizler, Anova, t-testi ve regresyon analizlerini gerçekleştirmişlerdir. Nitel araştırmalarda tercih edilen analiz yöntemi ise çoğunlukla içerik analizi olarak belirlenmiştir. Örgütsel iletişim ile ilişkili olarak ele alınan değişkenler incelendiğinde ise örgütsel sinizm, liderlik, karara katılım ve örgütsel iklim kavramlarının daha çok çalışıldığı görülmüştür.

Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Sonuçlar Başlığı Altında İncelenmesi

Sonuçlar	N	
Okullardaki örgütsel iletişim düzeyi	Yeterlidir	17
	Orta derecede yeterlidir	1
	Yetersizdir	1
Okul yöneticilerin iletişim becerileri	Yeterlidir	3
	Orta derecede yeterlidir	12
Örgütsel iletişim algısı hangi demografik değişkenlere göre farklılaşıyor?	Görev yeri (merkez/kırsal)	1
	Mezun olunan kurum,	3
	Branş	2
	Okul türü	13
	İletişim konusunda hizmet içi eğitim alma durumu	2
	Meslektaşlar ile okul dışı aktiviteler katılma durumu	1
	Kıdem	9
	Cinsiyet	7
	Yaş	14
	Öğrenim durumu	3
	Okul büyüklüğü	1
	Bulunduğu okulda çalışma süresi	2
	Medeni durum	2
Gelir düzeyi	1	
Örgütsel iletişim ile pozitif yönlü ilişki halinde olan değişkenler	Denetim alanının dar olması	1
	Karara katılım	1
	Değişim yönetimi	1
	Örgütsel bağlılık	1
	İşbirlikli sorun çözme yaklaşımı	1
	Stratejik planlama uygulamaları	1
	Sınıf yönetimine yönelik inanç ve tutumlar	1
	Dönüşümcü liderlik	1
	Okul yöneticilerinin örgütsel sosyalleşme stratejilerini	1
	Öz yeterlik	1
Liderlik	2	
Güven	1	
Örgütsel iklim	1	
Yönetimsel esneklik	1	
Örgütsel iletişim ile negatif yönlü ilişki halinde olan değişkenler	Merkezileşme	1
	Yatay farklılaşma	1
	Düşük uzmanlaşma	1
	İşe dönük olmayan bölümlendirme	1
	Biçimselleşme	1
	Tükenmişlik düzeyi	1
	Örgütsel sinizm	4
Çatışma	1	
Örgütsel iletişimi yordayan değişkenler	Karara katılım	1
	Örgütsel özdeşleşme	1
	Dönüşümcü liderlik	1

	İletişim becerisi	1
	Öz yeterlik	1
Örgütsel iletişim tarafından yordanan değişkenler	Okullardaki stratejik planlama uygulamaları	1
	Güven	1
	Örgütsel sinizm	2

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin sonuçlarına ilişkin Tablo 2 incelendiğinde; okullardaki örgütsel iletişim düzeyinin çoğunlukla yeterli olduğu ve okul yöneticilerinin iletişim becerileri açısından orta düzeyde yeterli olduğu görülmektedir. Örgütsel iletişim algısının örneklem grubunun en çok yaş, görev yaptıkları okul türü, kıdem ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılaştığı görülmüştür. Liderlik, örgütsel bağlılık, güven, değişim yöntemi gibi değişkenler örgütsel iletişim algısı ile pozitif yönlü ilişki halindeyken; örgütsel sinizm, çatışma, merkezileşme, tükenmişlik gibi değişkenlerin de negatif yönlü iletişim içinde olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre karara katılım, örgütsel özdeşleşme, dönüşümcü liderlik, iletişim becerisi ve öz yeterlik örgütsel iletişimi yordayan değişkenler olarak belirlenirken; örgütsel sinizm, okullardaki stratejik planlama uygulamaları ve güven ise örgütsel iletişim tarafından yordanan değişkenler olarak belirlenmiştir.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Öneriler Başlığı Altında İncelenmesi

Öneriler	N
Açık, yatay, şeffaf, etkili ve çift yönlü iletişim oluşturulmalı	17
Örgüt yapısı sadeleştirilmeli	1
Okullarda güven iklimi oluşturulmalı	2
Öİ alanında eğitim faaliyetleri-seminer desteği alınmalı	19
Lisansüstü eğitime teşvik-tecrübelerinden istifade	1
Kadın yöneticilerin sayısı artırılmalı	1
Sosyal faaliyetler düzenlenmeli	14
Yönetici-öğretmen bir araya gelmeli	6
Uygulayıcılara Tecrübeli öğretmenlerden destek alınmalı	2
Görev paylaşımında liyakat ve adalet sağlanmalı, görüşler alınmalı	3
Belli aralıklarla öğretmenlerin düşüncelerini almak için testler vb yapılmalı	1
Okul yöneticileri EY mezunu olmalı	2
Maaş artışı	1
Katılımcı yönetim	2
Farklı bölgelerde çalışmalar yapılmalı	10
Farklı örneklem gruplarında çalışmalar yapılmalı	18
Farklı öğretim düzeyinde çalışmalar yapılmalı	11
Farklı değişkenlerin Öİ'ye etkisi incelenebilir	14
Araştırmacılara Nitel yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar yapılabilir	13
Özel okullarda çalışmalar yapılabilir.	9
Farklı ölçme araçları kullanılabilir	1
Uluslar arası karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir	1

Lisansüstü tezler yazarların sundukları öneriler incelendiğinde daha çok uygulayıcılara yönelik olduğu görülmektedir. Örgütsel iletişim alanında hizmet içi eğitim ya da seminer niteliğinde bir eğitim verilmesi; yatay, şeffaf, etkili ve çift yönlü iletişim kanallarının oluşturulması; sosyal faaliyetlerin artırılması uygulayıcılara yönelik en çok sunulan öneriler olarak tespit edilmiştir. Bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara ise çoğunlukla farklı örneklem gruplarında/bölgelerde/öğretim düzeylerinde çalışmalar yapılabileceği; farklı değişkenlerin örgütsel iletişime etkisini araştırılabileceği; nitel yöntemlerin tercih edilebileceği araştırmalar yapılması önerilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada örgütsel iletişim konusunda yapılan lisansüstü tezler yöntem, sonuçlar ve öneriler ana başlıkları altında analiz edilerek incelenmiştir.

Araştırmanın yöntem başlığı altındaki sonuçlarına göre lisansüstü tezlerde daha çok nicel yöntemlerin tercih edildiği, örneklem kitlesinin büyük çoğunluğunu öğretmenlerin oluşturduğu, olasılığa dayalı örneklem tekniklerinin daha çok kullanıldığı söylenebilir. Büyük çoğunluğu nicel araştırma yöntemleri ile gerçekleştirilen tezlerde veri toplama aracı ve analiz yöntemi olarak da araştırma desenine uygun olarak daha çok ölçekler kullanılmış ve nicel analiz yöntemleri tercih edilmiştir. Kullanılan ölçekleri genellikle araştırmacıların geliştirdiği ancak geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yeterince yapılmadığı belirlenmiştir. Örgütsel iletişim ile ilişkili olarak ise örgütsel sinizm, liderlik, karara katılım ve örgütsel iklim kavramlarının daha çok ele alındığı görülmüştür. Literatürde yapılan araştırmalar incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Çalışmalarda genellikle nicel yöntemlerin tercih edildiği (Alpaydın ve Erol, 2017; Ataseven ve Oğuz, 2015; Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018; Karakuş, 2020; Parlar ve Halisdemir, 2020; Yılmaz ve Kaya, 2020), veri toplama aracı olarak ölçeklerin kullanıldığı (Kanbolat ve Balta, 2019; Kılınç ve Uzun, 2020; Koşar, 2020) ve nicel analiz yöntemlerinden T-testi, Anova ve betimsel istatistiklerin gerçekleştirildiği (Aydın, 2020; Koşar, vd, 2017; Özdemir ve Buyruk, 2019); örneklem tekniği olarak ise olasılığa dayalı tekniklerinin kullanıldığı (Aydın, Selvitopu ve Kaya, 2018; Koşar, 2018; Turan, Karadağ, Bektaş ve Yalçın, 2014) tespit edilmiştir.

Bir diğer bulgu olarak incelenen lisansüstü tezlerin sonuçlarına göre; okullardaki örgütsel iletişim düzeyinin çoğunlukla yeterli olduğu ve okul yöneticilerinin iletişim becerileri açısından orta düzeyde yeterli olduğu belirlenmiştir. Örneklem grubunun örgütsel iletişim algılarının en çok yaş, görev yaptıkları okul türü, kıdem ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılaştığı görülmüştür. Örgütsel iletişim algısı ile arasında pozitif yönlü olumlu ilişki tespit edilen algılar; liderlik, örgütsel bağlılık, güven, değişim yöntemi; negatif yönlü ilişki tespit edilen algılar ise örgütsel sinizm, çatışma, merkezileşme, tükenmişlik olarak belirlendiği sonucuna ulaşılmıştır. Karara katılım, örgütsel özdeşleşme, dönüşümcü liderlik, iletişim becerisi ve öz yeterlik algılarının örgütsel iletişimi yordayan değişkenler olduğu; örgütsel sinizm, okullardaki stratejik planlama uygulamaları ve güven algılarının ise örgütsel iletişim tarafından yordanan değişkenler olarak tespit edildiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın son bulgusunda ise lisansüstü tezler yazarların sundukları öneriler başlığı altında inceleyerek değerlendirilmiştir. Lisansüstü tezler incelendiğinde yazarların daha çok uygulayıcılara yönelik öneriler sunduğu tespit edilmiştir. Bu önerilerin örgütsel iletişim alanında hizmet içi eğitim ya da seminer niteliğinde bir eğitim verilmesi; yatay, şeffaf, etkili ve çift yönlü iletişim kanallarının oluşturulması; sosyal faaliyetlerin artırılması olarak ifade edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma yapacak olanlara sunulan öneriler incelendiğinde ise çoğunlukla farklı örneklem gruplarında/bölgelerde/öğretim düzeylerinde çalışmalar yapılabileceği; farklı değişkenlerin örgütsel iletişime etkisini araştırılabileceği; nitel yöntemlerin tercih edilebileceği bulgularına ulaşılmıştır. Kılınç, Polatcan ve Yalnız (2020) dönüşümcü okul liderliği alanında yapılan lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında araştırmacılara öneriler boyutunda en çok çalışma örneklemini genişletmek, uygulayıcılara öneriler boyutunda ise en çok hizmet içi eğitim almak gerektiği şeklinde araştırmacıların benzer önerileri sunduğu tespitinde bulunmuşlardır.

Öneriler

Örgütsel iletişim konusu ile ilgili yapılan çalışmalarda nitel yöntemlerin tercih edilmesi eğitim sürecinde yer alan kişilerin algılarını derinlemesine belirleyebilmek adına önemli olabilir. Nicel yöntemler tercih edildiğinde ise araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenirlik analizlerinin gerçekleştirilmesi araştırmaların kalitesini artırabilir. Örgütsel iletişim ile ilişkili olan kavramlar detaylı incelenerek elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulamalara yön verilebilir. Lisansüstü tezlerde sunulan önerilerin eğitim politikaları şekillendirilirken ne derecede dikkate alındığına yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Alpaydın, Y. & Erol, İ. (2017). Türkiye’de eğitim ekonomisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45, 23-41.
- Ataseven, N. & Oğuz, A. (2015). Türkiye’de öğrenme stilleri konusunda yapılan tezlerin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi/Journal of Research in EducationandTeaching*, 4(3), 192-205.
- Aydın, B. (2020). Türkiye’de eleştirel okuma konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 18, 76-87.
- Aydın, A., Selvitopu, A. & Kaya, M. (2018). Sınıf yönetimi alanındaki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 41-56.
- Black, S. (2013). Fictions of humanitarianresponsibility: Narratingmicrofinance. *AustralianNationalUniversity, Journal of Human Rights*, 12, 103-120.
- Creswell, J. W. (2016). Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni.(Çeviri Ed.: M. Bütün & S. B.Demir). Ankara: Siyasal.
- Davey, Lynn (1990). Theapplication of casestudyevaluations. *PracticalAssessment, Research, and Evaluation*, 2(9).
- Genç, N. 2007. Yönetim ve Organizasyon-Çağdaş sistemler ve yaklaşımlar. Ankara:Seçkin,
- Güngör, N. (2018). İletişime giriş. Ankara: Siyasal.
- Hoy, W. K. &Miskel, C.G. (2010). Eğitim Yönetimi - Teori, Araştırma ve Uygulama. (Çeviri Ed.: S. Turan). Ankara: Nobel.
- Karakuş, S. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde kavramlar konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*,5(1), 61-76.
- Kanbolat, O. & Balta, M. A. (2019). İlkokulda matematiksel problem çözme ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(4), 21-30.
- Kılınç, A.Ç., Polatcan, M., & Yıldız, T. (2020). Developments in transformationalschoolleadershipresearch: A systematicreview. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of QualitativeResearch in Education*, 8(3), 814-830.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analiz yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 170-189.
- Koşar, D. (2018). Türkiye’deki örgütsel vatandaşlık davranışı konulu tezlerin incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *GEFAD / GUJGEF*. 38(2): 779-802.
- Koşar, D. (2020). Analysis of organizationaltruststudiesconducted in Turkey: A contentanalysis. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 10(2), 355-372.
- Koşar, D., Er, E., Kılınç, A. Ç., & Koşar, S. (2017). Öğretmen liderliğine ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 29-46.
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber (Çeviri Ed.: S. Turan). Ankara: Nobel.
- McShane, S. L. &Glinow, M.A.V. (2016), Örgütsel davranış (Çeviri Ed: A. Günsel ve S. Bozkurt). Ankara: Nobel.
- Morphet, E.L., Johns, R.L. &Reller, T. L. (1982). Educationalorganizationandadministration-Concepts, PracticesandIssues. Prentice-Hall, INC. Fourth Edition, p.129.

- Özdemir, Y. & Buyruk, H. (2019). İlga edilmiş bir disiplinin özgün bilimsel üretimi: Türkiye’de eğitim ekonomisi ve planlaması disiplininde yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi / Journal of Education Science Society*, 17(65), 113-146.
- Parlar, H. ve Halisdemir, M. (2020). Türkiye’de öğretmen yetiştirme alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi. *OPUS- Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(24), 2674-2696.
- Robbins, S. P. & Judge, T.A. (2012). Örgütsel davranış. (Çeviri Ed.: İ.Erdem). Ankara: Nobel.
- Robbins, S.P., Decenzo, D. A. & Coulter, M. (2013). Yönetimin Esasları. (Çev. Ed. A.Öğüt). Ankara: Nobel.
- Turan, S., Karadağ, E., Bektaş, F., & Yalçın, M. (2014). Türkiye’de eğitim yönetiminde bilgi üretimi: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi 2003-2013 yayınlarının incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 20(1), 93-119.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2003). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, D. & Kaya, S. (2020). İlk okuma yazma ve Türkçe öğretimi ile ilgili yazılmış tezlerin incelenmesi. *Turkish Studies -Education*, 15(1), 443-456.